

Quicksan woningbouw Zuidpolder, Eemnes

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

22 maart 2023

Kenmerk R001-1290959JWJ-V01-agv-NL

Verantwoording

Titel	Quickscan woningbouw Zuidpolder, Eemnes
Opdrachtgever	Gemeente Eemnes
Projectleider	Tim van Schelt
Auteur	Jelmer de Jong
Tweede lezer	Harm Bolle
Uitvoering meet- en inspectiewerk	Jelmer de Jong
Aantal pagina's	21
Datum	22 maart 2023
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Doel	5
1.2	Wettelijk kader	5
1.3	Te beschouwen natuurwet- en regelgeving	5
1.4	TAUW en biodiversiteit	7
1.5	Kwaliteit	7
2	Huidige situatie, beoogde ontwikkeling en uitgangspunten	7
2.1	Huidige situatie	7
2.2	Beoogde ontwikkeling	9
2.3	Uitgangspunten werkzaamheden en toetsing	9
3	Soortenbescherming	9
3.1	Beschermingsregime en bepalingen	9
3.2	Vrijstellingen	10
3.3	Zorgplicht	11
3.4	Werkwijze	11
3.5	Literatuuronderzoek	11
3.6	Toetsing beschermde soorten	12
3.6.1	Flora	12
3.6.2	Grondgebonden zoogdieren	12
3.6.3	Vleermuizen	13
3.6.4	Vogels	14
3.6.5	Amfibieën	15
3.6.6	Reptielen	16
3.6.7	Vissen	17
3.6.8	Vlinders	17
3.6.9	Libellen	17
4	Conclusies en aanbevelingen	17
4.1	Aanleiding en doel	17
4.2	Relevante natuurwet- en regelgeving	18
4.3	Conclusies toetsing	18

4.3.1	Natura 2000-gebieden	18
4.3.2	Provinciaal beschermde gebieden	18
4.3.3	Soortenbescherming	18
4.4	Consequenties planvorming en uitvoering	18
4.5	Aanbevelingen en kansen biodiversiteit	20
5	Literatuur	20

1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft het doel van de toetsing, de relevante natuurwetgeving, de wijze van kwaliteitsborging en de te hanteren uitgangspunten voor de toetsing.

1.1 Doel

In opdracht van Gemeente Eemnes heeft TAUW onderzoek gedaan naar de consequenties van de geldende natuurwet- en regelgeving voor het realiseren van een woning, het graven van een watergang en het realiseren van een perceel met bestemming natuur. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als de benodigde vergunningen worden afgegeven en/of ontheffingen kunnen worden verleend.

In deze rapportage volgt het antwoord op de volgende vragen:

- Welke natuurwet- en regelgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met de geldende natuurwet- en regelgeving?
- Zijn maatregelen en/of een vergunning/ontheffing/melding nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Wettelijk kader

De Wet natuurbescherming (hierna: 'Wnb') is het wettelijke stelsel voor bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten (flora en fauna) en houtopstanden. Het beschermingsregime gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. Dit betekent dat de genoemde verbodsbepalingen in de Wnb altijd gelden. Het afwijken hiervan is alleen onder voorwaarden toegestaan. Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Utrecht is het bevoegd gezag voor het verlenen van toestemming door middel van een vergunning of ontheffing. Provinciale Staten (PS) van de provincie Utrecht kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verbodsbepalingen met betrekking tot beschermde soorten. Naast de Wnb geldt vanuit provinciale ruimtelijke beleidsregels ook regelgeving met betrekking tot beschermde gebieden zoals het Natuurnetwerk Nederland (hierna: 'NNN').

1.3 Te beschouwen natuurwet- en regelgeving

Natura 2000-gebieden

In Nederland zijn 158 gebieden aangewezen als Natura 2000-gebied, beschermd vanuit de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn; van nog eens drie gebieden is de aanwijzing nog in procedure. De afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Eemmeer & Gooimeer Zuidoever' is circa 3 kilometer (zie figuur 1.1).

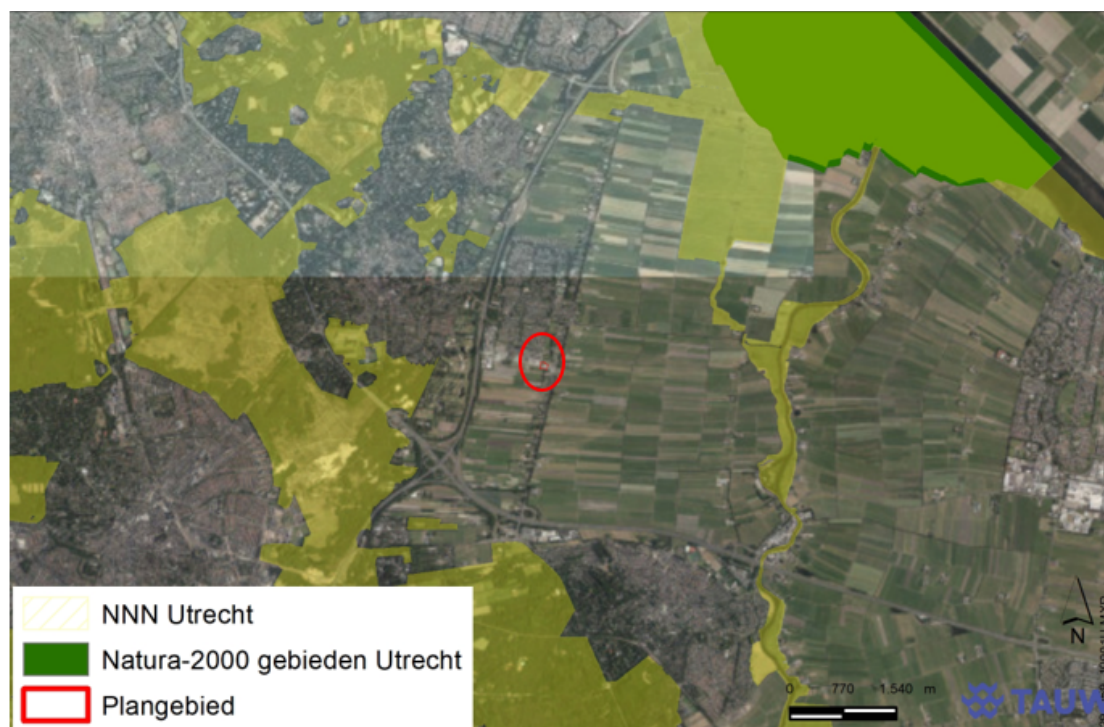
Verstoringsfactoren zoals geluid, licht en optische verstoring van de aanlegfase en gebruiksfase zorgen vanwege de afstand en kleinschalige aard van de werkzaamheden met zekerheid niet tot negatieve effecten in Natura 2000-gebieden.

Negatieve effecten door stikstofdepositie als gevolg van de aanleg- en gebruiksfase op voor stikstof gevoelige habitattypen (op circa 3 kilometer afstand) kunnen niet met zekerheid worden uitgesloten. Hiervoor is een AERIUS berekening van de stikstofdepositie noodzakelijk.

Provinciaal beschermde gebieden

Natuurnetwerk Nederland

Veel natuurgebieden in Nederland zijn beschermd als het NNN. Het NNN omvat bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden met als doel deze beter met elkaar en het omliggende gebied te verbinden. Provincies zijn verantwoordelijk voor het aanwijzen van de gebieden. Het plangebied maakt geen deel uit van het NNN (zie figuur 1.1).

Figuur 1.1 Provinciaal beschermde gebieden rondom plangebied (rood omcirkeld)

Een toetsing van de effecten op het NNN van ontwikkelingen die daarbuiten plaatsvinden (externe werking) is in provincie Utrecht niet van toepassing (provincie Utrecht, 2016). Toetsing van effecten op het NNN is daarom niet noodzakelijk.

In de provincie Utrecht zijn naast het NNN ook gebieden aangeduid en beschermd als Groene Contour en Weidevogelkernleefgebieden. Het plangebied maakt geen deel uit van Groene Contour en Weidevogelkernleefgebieden. Een toetsing van effecten vanwege externe werking is voor deze gebieden ook niet noodzakelijk. Een toetsing van effecten op deze gebieden is daarom niet aan de orde.

Houtopstanden

Bomenrijen langer dan 20 bomen en houtopstanden groter dan 10 are buiten de bebouwde kom zijn beschermd, met enkele uitzonderingen. Dit heeft als doel het totale bosoppervlak in Nederland te behouden. Toetsing van eventuele effecten op beschermde houtopstanden is niet aan de orde, omdat het plangebied binnen de bebouwde kom houtopstanden ligt.

Beschermde soorten

Onder de Wnb zijn diverse planten- en diersoorten specifiek beschermd en voor alle soorten geldt dat negatieve effecten zoveel mogelijk voorkomen moeten worden. Vanwege het mogelijk voorkomen van (beschermde) flora en fauna in en nabij het plangebied is een toetsing van eventuele effecten op beschermde soorten noodzakelijk.

1.4 TAUW en biodiversiteit

Naast de natuurwet- en regelgeving zijn er in alle projecten kansen waarmee dit project kan bijdragen aan herstel van biodiversiteit. In het hoofdstuk “Conclusies en aanbevelingen” zijn enkele van deze kansen voor dit project beschreven.

1.5 Kwaliteit

TAUW garandeert dat alle relevante beschermde gebieden en houtopstanden bij het ecologisch onderzoek zijn betrokken. Voor soortenbescherming is geen volledige zekerheid te geven over de aan- of afwezigheid van beschermde soorten. Dat komt doordat beschermde soorten soms in heel kleine aantallen voorkomen en in sommige jaren zelfs afwezig kunnen zijn. Door inzet van deskundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt de kwaliteit van het onderzoek zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede daarom is TAUW aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advies geven en ecologisch onderzoek verrichten.

2 Huidige situatie, beoogde ontwikkeling en uitgangspunten

Dit hoofdstuk beschrijft de huidige situatie, het voorgenomen plan en de uit te voeren werkzaamheden.

2.1 Huidige situatie

Figuur 2.1 toont de ligging van het plangebied. Het gaat om het terrein behorende bij het adres Wakkerendijk 106 te Eemnes, in de provincie Utrecht. Figuur 2.2 geeft een sfeerimpressie van het gebied. Het plangebied bestaat uit een braakliggend terrein dat deels begroeid is met een grassige vegetatie. Er staan een drie solitaire bomen op het terrein. In het westen loopt een zeer ondiepe greppel met weinig water en ten zuiden van het plangebied loopt een diepere sloot met langs de kant een rij knotwilgen. Het plangebied bevindt zich aan de zuidzijde van het dorp Eemnes. Ten oosten ligt een boerderij en ten noorden en westen begint de bebouwing van het dorp.

Figuur 2.1 Ligging van het plangebied (globaal begrensd)

Figuur 2.2 Impressie van het plangebied

Er worden op het terrein woningen gebouwd, een watergang aangelegd en meer groen gerealiseerd (zie figuur 2.3). De drie solitaire bomen centraal in het plangebied worden gekapt. De bomenrij van knotwilgen ten zuiden van het plangebied blijven behouden.

- De sloop of renovatie van woningen is geen onderdeel van de werkzaamheden

- Vogels: Het gaat hier om alle inheemse vogels in hun natuurlijk verspreidingsgebied. Ze zijn Europees beschermd via de Vogelrichtlijn
- Dieren en planten: Het gaat hier om inheemse dieren en planten, die zijn Europees beschermd via de Habitatrichtlijn en/of de verdragen van Bern en Bonn

- Nationale soorten: Het gaat hier om soorten, die niet onder de reikwijdte van de Vogel- of Habitatrichtlijn of de verdragen van Bern en Bonn vallen. Deze soorten zijn wel nationaal beschermd

Per beschermingsregime geldt een aantal verbodsbepaling. Tabel 3.1 geeft een samenvatting van de verbodspalingen. Ze voorzien in de bescherming van verblijfplaatsen en de bescherming tegen verstorende invloeden. Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht kan een ontheffing verlenen van de verboden zoals benoemd in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10. Dit kan alleen wanneer er sprake is van een geldend wettelijk belang, er geen reële alternatieven zijn en er geen effect is op de staat van instandhouding beschermde soorten.

3.2 Vrijstellingen

In de Wnb is een aantal algemene soorten amfibieën en zoogdieren landelijk beschermd onder de categorie 'Nationale soorten', zoals gewone pad, bruine kikker en konijn. Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht heeft bij verordening deze soorten 'vrijgesteld' van de ontheffingsplicht (provincie Utrecht, 2016). Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing nodig is voor werken gericht op ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en beheer en onderhoud. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht. Vrijgestelde soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing.

Tabel 3.1 Verbodsbepalingen soortenbescherming onder de Wnb. VR = Vogelrichtlijn, HR = Habitatrichtlijn. Cijfers verwijzen naar de wetsartikelen

Beschermingsregime Verbodsbepaling	Vogels - VR	Dieren - HR/ Bonn/Bern	Planten - HR/ Bonn/Bern	Dieren - nationaal	Planten - nationaal
Dieren of planten:					
Doden of vangen	3.1.1	3.5.1		3.10.1.a	
Storen/verstoren	3.1.4 (tenzij 3.1.5)				
Plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen			3.5.5		3.10.1.c
Onder zich hebben of vervoeren	3.2.6	3.6.2	3.6.2		
Plaatsen:					
Vernielen, beschadigen of wegnemen nesten	3.1.2				
Beschadigen of vernielen rust- of voortplantingsplaatsen	3.1.2	3.5.4		3.10.1.b	
Eieren:					
Vernielen (VR: en beschadigen)	3.1.2	3.5.3			
Rapen	3.1.3	3.5.3			
Onder zich hebben	3.1.3				

3.3 Zorgplicht

De zorgplicht (Wnb, artikel 1.11) houdt in dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor in het wild levende dieren en planten achterwege worden gelaten. De initiatiefnemer neemt de noodzakelijke maatregelen om negatieve gevolgen te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken/ongedaan te maken. Het betreft alle in het wild levende dieren en planten. De zorgplicht dient onder meer als vangnet voor de bescherming van soorten waarvoor op grond van de Wnb geen specifiek verbod geldt. De zorgplicht is overal van toepassing, binnen en buiten beschermde gebieden.

Ten aanzien van de zorgplicht zijn de volgende maatregelen van toepassing:

- Werkzaamheden in het water vinden uitsluitend plaats in de periode medio juli tot en met maart (buiten de voortplantingsperiode van amfibieën)
- Werkzaamheden in het water mogen niet worden uitgevoerd in de periode dat de watertemperatuur onder de 0 of boven de 25 graden Celsius komt. Dit omdat aquatische fauna dan lethargisch kan worden en niet kan vluchten
- Het water wordt voorafgaand aan de werkzaamheden licht beroerd zodat aquatische fauna kan vluchten naar weerszijden

Om de hierboven genoemde maatregelen voor een aannemer overzichtelijk en praktisch uitvoerbaar te maken adviseren wij deze op te nemen in een ecologisch werkprotocol.

3.4 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten is bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 15 maart 2023
- De Ecoviewer van TAUW
- Een oriënterend veldbezoek op woensdag 15 maart 2023

De ecooloog controleert tijdens het oriënterende veldbezoek of de locatie voldoet aan eisen die soorten aan hun leefomgeving stellen. Ook kijkt de ecooloog naar aanwijzingen van de aanwezigheid (zichtwaarnemingen en sporen van terreingebruik, zoals holen, uitwerpselen, haren, prooi- of voedselresten).

3.5 Literatuuronderzoek

Tabel 3.2 geeft een overzicht van alle beschermde soorten die op basis van verspreidingsgegevens en biotoop mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen. Op basis van de afwezigheid van hoge bebouwing in en nabij het plangebied is voorkomen van slechtvalk op voorhand uitgesloten.

Tabel 3.2 Beschermde soorten die op basis van verspreidingsgegevens en habitat mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen

Soortgroep	Mogelijk aanwezige beschermde soorten
Flora	Dennenorchis
Grondgebonden zoogdieren	Steenmarter, boommarter, eekhoorn, das
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis, rosse vleermuis
Vogels - jaarrond beschermde nesten	Buizerd, sperwer, wespandief, havik, boomvalk, ransuil, kerkuil, steenuil, grote gele kwikstaart, huismus, gierzwaluw, ooievaar, roek
Vogels - jaarrond beschermd: afhankelijk van ecologische factoren	Blauwe reiger
Vogels – in gebruik zijnde nesten	Algemene soorten zoals merel en houtduif
Amfibieën	Poelkikker, rugstreeppad, kamsalamander, heikikker
Reptielen	Levendbarende hagedis, hazelworm, ringslang
Vissen	Grote modderkruiper
Vlinders	Grote vos, teunisbloempijlstaart
Libellen	Gevlekte witsnuitlibel

3.6 Toetsing beschermde soorten

In de volgende paragrafen zijn de effecten van de beoogde ontwikkeling op de in tabel 3.2 genoemde soorten beschreven.

3.6.1 Flora

Dennenorchis staat op goed doorluchte zand- en lemige grond. De plant wortelt in de bovenste humuslaag van verteerd naalden strooisel. Het is een typische bos soort. Gezien de open structuur van het plangebied en de afwezigheid van naaldbomen is dit geen geschikte groeiplaats. Voorkomen en negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

3.6.2 Grondgebonden zoogdieren

Steenmarter en boommarter komen beide in uiteenlopende habitats voor. Steenmarter komt veelal voor in stedelijk gebied waar de soort verblijfplaatsen heeft in bebouwing. Boommarter komt vaker in bebost gebied voor en heeft verblijfplaatsen in holtes. Beide soorten kunnen daarnaast dekking zoeken in groenstructuren als hagen, struweel en rommelhoekjes. Er zijn geen geschikte verblijfplaatsen en foerageergebied aanwezig binnen het plangebied. Negatieve effecten en voorkomen zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

Das komt voor in veel verschillende typen landschappen. De soort heeft echter een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Het leefgebied moet voldoen aan voldoende dekking, weinig verstoring, een groot voedselaanbod en een goed vergraafbare bodem. Binnen het plangebied zijn geen sporen en holen van das geconstateerd.

Gezien het gebrek aan dekking door het open landschap is het plangebied daarnaast ongeschikt voor das. Negatieve effecten en voorkomen zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

Eekhoorn is een typisch boom bewonende soort. Eekhoorn heeft verblijfplaatsen in holtes in bomen en kan zelf nesten maken. Binnen het plangebied zijn geen geschikte holtes en nesten van eekhoorn aanwezig. Daarnaast ontbreekt het aan bebost gebied waardoor foerageergebied afwezig is. Voorkomen en negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

3.6.3 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Er zijn drie typen leefgebied van vleermuizen te onderscheiden, namelijk: verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes. Deze worden hieronder per type leefgebied beschreven. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn te allen tijde wettelijk beschermd. Indien foerageergebied en/of vliegroutes een essentieel onderdeel van het leefgebied van vleermuizen vormen, zijn deze functies eveneens wettelijk beschermd. Er wordt daarom onderscheid gemaakt in essentiële foerageergebieden en vliegroutes en niet-essentiële foerageergebieden en vliegroutes.

3.6.3.1 Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich, afhankelijk van de soort, in woningen, allerlei andere bouwwerken zoals kerken, kantoorpanden en bunkers, in grotten, in boomholtes of achter schors en in kieren van bomen. Globaal kan daarbij onderscheid gemaakt worden tussen in gebouwen verblijvende vleermuissoorten en in bomen verblijvende vleermuissoorten. Omdat vleermuizen een duidelijke jaarcyclus kennen, maken we onderscheid tussen verschillende typen verblijfplaatsen, namelijk zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen.

Gebouw bewonende vleermuizen

Er zijn geen gebouwen aanwezig binnen het plangebied. Aanwezigheid van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en meervleermuis is hiermee uitgesloten.

Boom bewonende vleermuizen

Binnen het plangebied staat een drietal bomen, op de grens van het plangebied staat een rij knotwilgen. Er zijn in, en direct grenzend aan het plangebied geen geschikte holtes aanwezig die kunnen dienen als verblijfplaats voor boom bewonende vleermuizen. Verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis, watervleermuis, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis in bomen zijn hiermee uitgesloten.

Er is geen nader onderzoek naar verblijfplaatsen nodig.

3.6.3.2 Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn onder andere groen- of waterstructuren zoals struweel, bomenrijen, andere opgaande begroeiing en watergangen. Ten zuiden van het plangebied loopt een watergang die langs de kant begroeid is met een rij knotwilgen. Deze watergang kan mogelijk dienen als (essentiële) vliegroute en (essentieel) foerageergebied. Gezien de watergang behouden blijft zijn negatieve fysieke effecten uitgesloten. Er dient echter wel rekening gehouden te worden met verstoring door licht uitstraling. Gedurende de actieve periode van vleermuizen (april t/m oktober van zonsondergang tot zonsopgang) dient de watergang niet aangelicht te worden.

3.6.4 Vogels

3.6.4.1 Vogels - jaarrond beschermde nesten

De nesten van deze vogelsoorten zijn het hele jaar beschermd, evenals de functionele leefomgeving rondom het nest.

Buizerd, sperwer, wespendief, havik, boomvalk en ransuil hebben allen grote nesten in hoge bomen. Ze hebben een voorkeur voor bebost gebied maar kunnen zich ook in stedelijk gebied tot in stadsparken vestigen. Er zijn geen nesten van deze soorten geconstateerd binnen het plangebied. Negatieve effecten en voorkomen zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

Kerkuil en steenuil zijn beide soorten die voorkomen in kleinschalig agrarisch landschap. Kerkuil heeft vooral verblijfplaatsen in bebouwing (denk aan boerderijen en oude schuren) en nestkasten. Steenuil broedt vooral in holle bomen en nestkasten. Het ontbreekt aan gebouwen en geschikte broedlocaties in bomen. Er zijn daarom geen geschikte broedlocaties voor beide soorten aanwezig. Voorkomen en negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

Grote gele kwikstaart broedt langs (snel) stromend water in een verscheidenheid aan habitats. Het water in en nabij het plangebied is zeer ondiep, heeft steile oevers en staat volledig stil. Dit is geen geschikt broedgebied voor grote gele kwikstaart. Voorkomen en negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

Ooievaar is een soorten van open agrarisch landschap. Nesten zijn aanwezig op schoorstenen, elektriciteitsmasten en nestpalen. Er zijn geen nesten van ooievaar aanwezig en het plangebied betreft geen essentieel foerageergebied van ooievaar. Voorkomen en negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

Roek is een typische koloniebroeder. De soort bouwt veel nesten in hoge bomen langs snelwegen en trein sporen. Er zijn geen nesten van roek geconstateerd en de bomen in en nabij het plangebied bieden geen ruimte voor eventuele nesten. Voorkomen en negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

3.6.4.2 Vogels – jaarrond beschermd: afhankelijk van ecologische factoren

Bij vogelsoorten uit deze categorie gaat het om vogels die vaak elk jaar terugkeren naar de omgeving waar ze gebroed hebben, maar die wel flexibel zijn om een nieuw nest te maken of zich elders te vestigen. Het gaat dus om de bescherming van het functionele leefgebied en dit is alleen aan de orde als de betreffende soort voor zijn voortplanting uitsluitend afhankelijk is van dat functionele leefgebied en er geen alternatieven of uitwijkmogelijkheden in de omgeving zijn.

Een omgevingsscan is nodig om per soort te bepalen of het nest en het functionele leefgebied bij dit voornemen jaarrond beschermd zijn. Daarbij spelen de landelijke staat van instandhouding (die voortkomt uit o.a. verspreiding, populatie en trend), het belang van de in en nabij het plangebied aanwezige populatie en alternatief leefgebied in de directe omgeving een belangrijke rol.

Boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, brilduiker, groene specht, grote bonte specht, ijsvogel, kleine bonte specht, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverzwaluw, pimpelmees, raaf, zeearend, zwarte kraai en zwarte roodstaart hebben allemaal een gunstige staat van instandhouding (SOVON, 2021). Maatregelen ten gunste van deze soorten worden daarom niet nodig geacht. Nesten van deze vogels zijn wel beschermd tijdens het broedseizoen.

Blauwe reiger heeft een matig ongunstige staat van instandhouding (SOVON, 2020). Het plangebied biedt in de vorm van de watergangen mogelijk foerageergebied voor blauwe reiger. In de nieuwe situatie zal de watergang uitgebreid zijn waardoor er meer foerageergebied is voor blauwe reiger. Significante negatieve effecten zijn hierdoor uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

3.6.4.3 Vogels – in gebruik zijnde nesten

De nesten van alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd wanneer ze als broedlocatie in gebruik zijn. Bij het veldbezoek zijn geschikte nestlocaties van broedvogels aangetroffen, zoals . De werkzaamheden leiden mogelijk tot het verstoren en/of doden van individuen en het vernietigen van eieren, rustplaatsen en nesten (overtreding Wnb, artikel 3.1, lid 1, 2 en 4).

Vogels kunnen gedurende het gehele jaar gaan broeden. Het is daarom belangrijk om hier voorafgaand aan de werkzaamheden rekening mee te houden. De kans op een broedgeval is het grootst in de periode maart tot en met augustus. Er dient buiten deze periode gewerkt te worden om verstoring van broedvogels te voorkomen. Indien dit niet mogelijk is dient voorafgaand aan de start van de werkzaamheden een broedvogelcontrole uitgevoerd te worden. Ook buiten deze periode zijn broedende vogels beschermd. Het is noodzakelijk om voorafgaand aan de werkzaamheden contact op te nemen met een ecooloog om te bepalen of een controle op nesten van broedvogels noodzakelijk is. Indien een broedende vogel aanwezig is, kan het nodig zijn om de werkzaamheden uit te stellen totdat de jongen zijn uitgevlogen en niet meer afhankelijk zijn van het nest. Mogelijk kan een deel van de werkzaamheden wel uitgevoerd worden door het aanhouden van een door een ecooloog vastgestelde verstoringsvrije zone.

3.6.5 Amfibieën

Heikikker is een cultuurvliedende soort die niet wordt aangetroffen bij intensief gebruikt akkerland en bebouwde omgevingen. Het plangebied ligt tussen bebouwde omgeving en akkerland en is hiermee ongeschikt voor heikikker. Voorkomen en negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

Poelkikker is een zon- en warmte minnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet goed begroeid zijn en het water dient voedselarm en schoon te zijn. Het water in en nabij het plangebied is zeer voedselrijk door instroom van nutriënten vanuit het akkerland en bladafval van de aanwezige wilgen. De oevers zijn zeer steil en weinig begroeid. Dit is geen geschikt habitat voor poelkikker. Voorkomen en negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

Rugstreeppad komt voor in systemen met een hoge dynamiek. Voortplanting vindt plaats in ondiepe tijdelijke wateren die snel opwarmen. Overwintering vindt plaats onder de grond in nabijheid van het voortplantingswater in goed vergraafbare grond. In het plangebied waren ten tijde van het veldbezoek ondiepe plassen aanwezig na langdurige regenval (een week). Deze waren echter zeer ondiep en geconstateerd werd dat enkele poelen al aan het opdrogen waren. Dit kan hierdoor niet dienen als voortplantingshabitat voor rugstreeppad gezien de zeer korte termijn dat het water beschikbaar is. De grond is daarnaast hard en de oevers van de watergangen zijn te steil voor rugstreeppad om zich in te graven. Daarnaast is het plangebied omsloten door de A27 en de Wakkerendijk, welke beide drukke wegen zijn die een barrière vormen voor rugstreeppad om het plangebied te bereiken. Voorkomen en negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

Tijdens de bouw is het echter noodzakelijk om te voorkomen dat er diepe inrij sporen ontstaan waardoor er tijdelijk open water ontstaat dat kan dienen als voortplantingswater voor rugstreeppad.

Kamsalamander komt vooral voor in bosrijk gebied met houtwallen, struweel en gebied dat wordt gekenmerkt door kleinschaligheid in de directe omgeving van het voortplantingswater. Het plangebied is geen bosrijk gebied en wordt omgeven door bebouwing en intensief gebruikt agrarisch landschap. Dit is ongeschikt leefgebied voor kamsalamander. Voorkomen en negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

3.6.6 Reptielen

Ringslang is gebonden aan waterrijke habitats. Ze leven vooral van amfibieën en soms vissen. Grote hopen natuurlijk aangespoeld materiaal dienen als broeihoop waar eieren in worden uitgebreed. Gezien de steile oevers en gebrek aan schuilmogelijkheden is het plangebied geen geschikt leefgebied voor ringslang. Voorkomen en negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

Levendbarende hagedis is een soort van heide, hoogveen, ruige graslanden en open bossen. Het plangebied betreft een zeer open braakliggend terrein met weinig tot geen beschutting. Gezien het gebrek aan vegetatie en de ligging midden in bebouwd gebied en akkerland is dit geen geschikt habitat voor levendbarende hagedis. Voorkomen en negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

Hazelworm komt voor in vochtige, met dichte vegetatie bedekte gebieden. De soort zoekt graag schuilplaatsen op onder vegetatie of onder dood hout. De soort komt voor in open bossen, bosranden, heide, houtwallen, struwelen en bermen. Gezien de openheid van het plangebied en de ligging nabij bebouwd gebied en open akkerland is dit geen geschikt habitat voor hazelworm. Voorkomen en negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

3.6.7 Vissen

Grote modderkruiper komt voor in ondiepe wateren met een dikke modderlaag en uitbundige plantengroei. De watergangen in en rond het plangebied hebben allen een zeer slecht doorzicht en gebrek aan waterplanten. Gezien de ligging nabij akkergebied is de voedselrijkheid en instroom van nutriënten hoog. Dit is geen geschikt habitat voor grote modderkruiper. Voorkomen en negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

3.6.8 Vlinders

Grote vos komt voor in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. De soort legt eitjes op iep, zoete kers en populier. Het plangebied is niet geschikt voor grote vos gezien de openheid en gebrek aan dekking door grote bomen. Negatieve effecten en voorkomen zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

Teunisbloempijlstaart komt voor in open gebieden. De soort legt eitjes op teunisbloemen, basterwederik, wilgenroosje en grote kattenstaart. Overwintering vindt plaats in de strooisellaag onder de waardplanten. Er zijn een vijftal teunisbloemen geconstateerd binnen het plangebied. Dit is een zeer klein aantal waardplanten voor teunisbloempijlstaart. De watergangen nabij het plangebied bevatten in de zomer een grotere verscheidenheid aan waardplanten (grote kattenstaart en wilgenroosje). Daarnaast is er een zeer klein deel van het plangebied zeer minimaal geschikt als overwinteringsplaats, hier groeit een laag opgaande ruigte. Gezien het lage aantal teunisbloemen, de geschiktere locaties nabij en de marginaliteit van het plangebied als overwinteringslocatie is voorkomen van de teunisbloempijlstaart met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

3.6.9 Libellen

Gevlekte witsnuitlibel komt vooral voor bij rijk begroeide wateren in laagveenmoerassen, vegetatierijke vennen en duinplassen. In en nabij het plangebied zijn enkel niet begroeide wateren aanwezig die zeer nutriënt rijk zijn. Dit is geen geschikt leefgebied voor gevlekte witsnuitlibel. Voorkomen en negatieve effecten zijn uitgesloten. Er is geen nader onderzoek nodig.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Aanleiding en doel

In opdracht van Gemeente Eemnes heeft TAUW onderzoek gedaan naar de consequenties van de geldende natuurwet- en regelgeving voor het realiseren van een aantal woningen, graven van een watergang en realiseren van een perceel met bestemming natuur. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als de benodigde vergunningen en/of ontheffingen kunnen worden verleend.

4.2 Relevante natuurwet- en regelgeving

Voor de toetsing van het voornemen is de volgende natuurwet- en regelgeving van toepassing:

- Wet natuurbescherming – onderdelen:
 - Gebiedsbescherming - Natura 2000
 - Soortenbescherming
- Provinciaal beschermde gebieden :
 - Natuurnetwerk Nederland
 - Groene Contour en Weidevogelkernleefgebieden

4.3 Conclusies toetsing

4.3.1 Natura 2000-gebieden

Verstoringsfactoren zoals geluid, licht en optische verstoring van de aanlegfase en gebruiksfase zorgen vanwege de afstand en kleinschalige aard van de werkzaamheden met zekerheid niet tot negatieve effecten in Natura 2000-gebieden.

Negatieve effecten door stikstofdepositie als gevolg van de aanleg- en gebruiksfase op voor stikstof gevoelige habitattypen (op circa 3 kilometer afstand) kunnen niet met zekerheid worden uitgesloten. Hiervoor is een AERIUS berekening van de stikstofdepositie noodzakelijk

4.3.2 Provinciaal beschermde gebieden

4.3.2.1 Natuurnetwerk Nederland

Er is geen sprake van (significante) effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlak en samenhang van het NNN. Vervolgstappen zijn niet noodzakelijk.

Het plangebied maakt geen deel uit van Groene Contour en Weidevogelkernleefgebieden. Er zijn geen vervolgstappen noodzakelijk.

4.3.3 Soortenbescherming

De beoogde ontwikkeling heeft mogelijk negatieve effecten op door de Wnb beschermde soorten, namelijk algemene broedvogels. Door het nemen van mitigerende maatregelen kunnen negatieve effecten op broedvogels worden voorkomen. Dit kan door buiten het broedseizoen (maart t/m augustus) te werken. Indien dit niet kan dient een broedvogelcontrole uitgevoerd te worden voorafgaand aan de start van de werkzaamheden. Er zijn ook maatregelen nodig om negatieve effecten op beschermde vleermuizen en amfibieën te voorkomen. Tabel 4.1 geeft een samenvatting van de toetsing van de mogelijke effecten op beschermde soorten.

4.4 Consequenties planvorming en uitvoering

Bij werkzaamheden in het broedseizoen bestaat de kans op vertraging vanwege de kans op verstoring van broedende vogels.

Tabel 4.1 Samenvatting van de resultaten van de toetsing van effecten op beschermde soorten

Soortgroep	Overtreding Wnb	Nader onderzoek	Te nemen maatregelen
Flora	Nee	Nee	
Grondgebonden zoogdieren	Nee	Nee	
Vleermuizen	Nee	Nee, mits maatregel	Gedurende actieve periode van vleermuizen (april t/m oktober van zonsondergang tot zonsopgang) lichtuitstraling richting omliggende watergangen voorkomen
Vogels – jaarrond beschermde nesten	Nee	Nee	
Vogels – functioneel leefgebied nest beschermd	Nee	Nee	
Vogels – broedvogels	Nee	Nee, mits maatregel	Werken buiten het broedseizoen (maart t/m augustus). Indien dit niet mogelijk is dient een broedvogelcontrole uitgevoerd te worden voorafgaand aan de start van de werkzaamheden.
Amfibieën	Nee	Nee, mits maatregel	Voorkomen dat er diepe inrijsporen ontstaan zodat er geen voortplantingswater wordt gecreëerd
Reptielen	Nee	Nee	
Vissen	Nee	Nee	
Vlinders	Nee	Nee	
Libellen	Nee	Nee	
Overige ongewervelden	Nee	Nee	
Zorgplicht	Ja	Nee	- Werkzaamheden in het water vinden uitsluitend plaats in de periode medio juli tot en met maart (buiten de voortplantingsperiode van amfibieën) - Werkzaamheden in het water mogen niet worden uitgevoerd in de periode dat de watertemperatuur onder de 0 of boven de 25 graden Celsius komt. Dit omdat aquatische fauna dan lethargisch kan worden en niet kan vluchten - Het water wordt voorafgaand aan de werkzaamheden licht beroerd zodat aquatische fauna kan vluchten naar weerszijden

4.5 Aanbevelingen en kansen biodiversiteit

TAUW gelooft dat we samen de achteruitgang van biodiversiteit in Nederland kunnen stoppen. TAUW is aangesloten bij het Deltaplan Biodiversiteitsherstel waarin overheden, marktpartijen en maatschappelijke organisaties samenwerken aan biodiversiteit als kerndoel voor de openbare ruimte. Vanuit deze ambitie kijken we met onze opdrachtgevers naar concrete en realistische mogelijkheden voor biodiversiteitsherstel in onze projecten.

Kansen in dit project

De ecologen van TAUW kijken verder dan de aanwezigheid van strikt beschermde soorten. Vanuit het motto 'meer biodiversiteit achterlaten dan je aantreft' signaleren we kansen voor dit project om bij te dragen aan het herstel van biodiversiteit. Hieronder geven we op beknopte wijze enkele kansen aan. Wij bespreken deze voorstellen graag met u en werken desgewenst de praktische aspecten verder uit. Voor dit project liggen er mogelijkheden voor biodiversiteitsherstel door:

- Het opstellen van een concreet ecologisch beheer- en/of inrichtingsplan, bijvoorbeeld gericht op verhoging van de bloemrijkdom voor bijen. Hierbij sluiten we zo veel mogelijk aan op de (toekomstige) situatie in uw projectgebied, gemeentelijk natuurbeleid en regionale doelsoorten en potenties. Biodiversiteit vraagt om maatwerk en ieder project is anders. In een plan nemen we de best passende maatregelen op. Voorbeelden van potentiële maatregelen zijn:
 - Het inpassen van nestkasten voor vogels en vleermuizen in de te realiseren woningen
 - De oevers van de watergang minder steil laten aflopen om deze geschikter te maken voor amfibieën
 - Groene daken realiseren
 - Groene gevels realiseren
- Het opstellen van een integraal duurzaamheidsadvies. Herstel van biodiversiteit heeft raakvlakken met andere opgaven zoals energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie en verstedelijkingsvraagstukken. TAUW is gewend projecten integraal te benaderen. Ecologen werken daarvoor vaak samen met andere experts. Ook voor uw project kunnen kansen voor biodiversiteit worden gekoppeld aan andere duurzaamheidsopgaven.

5 Literatuur

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten beschermde soorten.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.B., Kalkman, V.J., Ketelaar, R., van der Wiede, M.J.T., 2002. De Nederlandse libellen (odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2013. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2013. Rapport 2013-010. Stichting RAVON, Nijmegen.

Provincie Utrecht, 2016. Verordening Natuur en Landschap. PBR, publicatienr. 7054

van Dijk A.J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Vleermuisprotocol 2020.

Geraadpleegde internetwebsites:

www.floron.nl

www.libellennet.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vleermuis.net

www.vlindernet.nl

www.zoogdiervereniging.nl